

Adviesraad Sociaal Domein Zuidplas

Weidezoo 62
2841 SP Moordrecht
secretarisadviesraadzuidplas@gmail.com
www.adviesraadzuidplas.nl

Aan het college van B&W van de gemeente Zuidplas
Postbus 100
2910 AC Nieuwerkerk aan den IJssel

Datum: 7 november 2019

Betreft: Advies over Beleidsregels bijzondere bijstand medische kosten 2020

Geacht College,

De adviesraad heeft kennis genomen van de (concept) Beleidsregels bijzondere bijstand medische kosten 2020.

Gezien het gestelde in artikel 5 is dit een geheel nieuwe beleidsregel. Tot nog toe werden medische kosten door de bijzondere bijstand vergoed op basis van de Nota bijzondere bijstand en minimabeleid gemeente Zuidplas 2015. Deze regelgeving wordt nu vervangen door een formele beleidsregel. De Adviesraad ziet dit als een positieve en noodzakelijke ontwikkeling.

Toch kan de adviesraad op dit moment niet positief adviseren over deze concept beleidsregel, vanwege een aantal bezwaren die wij hebben tegen deze beleidsregel en de toelichting en een aantal onduidelijkheden die wij graag vooraf opgelost zien.

Verhouding tot andere beleidsregels bijzondere bijstand

De regels voor de toekenning van bijzondere bijstand zijn complex. Het invoeren van deze beleidsregel betekent ten minste een derde beleidsregel op dit terrein. Het ontgaat ons waarom deze beleidsregel niet opgenomen wordt in de bestaande 'Beleidsregels kostensoorten bijzondere bijstand 2018' (hier verder te noemen Beleidsregels kostensoorten) of waarom niet alle beleidsregels die betrekking hebben op bijzondere bijstand in een integrale beleidsregel worden opgenomen. Als voorbeeld van mogelijke verwarring: de beleidsregel kostensoorten heeft een kostensoort 'dieetkosten'. Dat is een vorm van medische kosten maar die valt niet onder de beleidsregel 'medische kosten'.

Met artikel 5 van de beleidsregel wordt de Nota bijzondere bijstand en minimabeleid gemeente Zuidplas 2015 in haar geheel ingetrokken op het onderwerp 'Individuele bijstand voor schoolgaande kinderen in de leeftijd van 4 jaar tot en met 17 jaar' na.

De adviesraad vraagt zich af waar met het *geheel intrekken* van de Nota bijzondere bijstand ... 2015 de regeling 'Individuele bijstand voor schoolgaande kinderen ...' blijft of is terug te vinden?

Kostensoorten

Uit de bestaande en nieuw voorgestelde regelgeving wordt ons niet duidelijk of de lijst met kostensoorten een limitatief karakter heeft of niet. De lijst in de Nota van 2015 is langer dan de lijst in de Beleidsregel kostensoorten. Graag ontvangen wij verduidelijking over de verschillen.

Hardheidsclausule

In de nieuwe beleidsregel (artikel 2 lid 2) wordt het begrip kennelijke hardheid geïntroduceerd als grond om toch in aanmerking te kunnen komen voor bijzondere bijstand voor medische kosten.

De adviesraad wijst er op dat in de beleidsregel niet wordt aangegeven wie bepaalt of er sprake is van kennelijke hardheid. Gelet op de verantwoordelijkheid voor bijzondere bijstand zou dit volgens ons het college van B&W moeten zijn.

De adviesraad wijst er vervolgens op dat met een hardheidsclausule elementen van willekeur in de beoordeling en toekenning van bijzondere bijstand kunnen sluipen. De adviesraad vraagt zich af hoe in de beoordelingsprocedure is geregeld dat 'willekeur' wordt uitgesloten.

Met betrekking tot het toepassen van kennelijke hardheid gaat de adviesraad er vanuit dat bezwaar en beroep door de aanvrager mogelijk is tegen het besluit wel of geen bijzondere bijstand voor medische kosten te verlenen.

Betere omschrijvingen

'*een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid*' en '*afdoende verzekering*'
Belangrijk om voor bijzondere bijstand medische kosten in aanmerking te komen is dat er geen sprake is van 'een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid'. Uit de toelichting blijkt dat als men een door de gemeente aangeboden collectieve ziektekostenverzekering (gemeentepakket) heeft afgesloten er sprake is van een afdoende verzekering (voldoende besef van verantwoordelijkheid). Volgens de toelichting is ook een basis- en aanvullende verzekering, inclusief tandartsverzekering, bij een andere zorgverzekeraar een afdoende verzekering. Graag verduidelijken of bedoeld wordt:

- een basisverzekering plus een aanvullende verzekering of een tandartsverzekering,
- een basisverzekering plus een aanvullende verzekering plus een tandartsverzekering?

De adviesraad vraagt zich af waarom voor bijzondere bijstand voor medische kosten de verplichte basisverzekering niet volstaat?

De adviesraad merkt op dat de eis van een aanvullende verzekering de ziektekostenverzekering wel duur maakt voor iemand met een (zeer) laag inkomen, zeker als deze persoon geen ziektegeschiedenis heeft.

Ook is het de vraag hoe iemand vooraf kan weten dat om eventueel in aanmerking te komen voor deze bijzondere bijstand meer verzekering nodig is dan de verplichte basisverzekering?

Specifieke groepen en 'afdoende verzekering'

De regeling houdt ons inziens geen rekening met specifieke groepen inwoners, terwijl deze daar wel in moet voorzien. Wij noemen niet-limitatief de volgende groepen:

- inwoners die niet kunnen overstappen naar een andere (wel afdoende) verzekering vanwege betalingsachterstand bij hun huidige verzekering
- inwoners die nog niet direct kunnen overstappen naar een afdoende verzekering omdat de datum van 1 januari nog niet is gepasseerd,
- inwoners die gewetensbezwaard zijn tegen een zorgverzekering (zoals bekend erkent de Rijksoverheid dit gewetensbezwaar en waarvoor een alternatief systeem is ontwikkeld).

Samengevat gaat dit om inwoners die gedurende de looptijd (nog) niet kunnen overstappen naar of die om principiële redenen bezwaar hebben tegen de collectieve verzekering van de gemeente.

Goedkoopst passende voorziening

In artikel 2.3 van de concept regeling wordt gesproken over de goedkoopst passende voorziening. In welke mate er sprake is van een passende voorziening kan alleen door een arts worden beoordeeld. Een ambtenaar is niet bevoegd en bekwaam om een uitspraak te doen over het passend zijn van voorzieningen. Deze formulering is ons inziens dan ook niet toelaatbaar. Zie in dit verband ook onze volgende opmerkingen over de medische noodzaak.

Medische noodzaak

In de toelichting wordt aangegeven dat het aantonen van medische noodzaak van belang is bij de beoordeling van de aanvraag voor bijzondere bijstand voor medische kosten.

De adviesraad is van oordeel dat het aanvragers helpt als verduidelijkt wordt wat onder de 'benodigde bewijsstukken' wordt verstaan.

Doorgaans zal hier sprake zijn van een verklaring van een arts.

Vanwege de privacyregels mag niet meer gevraagd worden dan een verklaring waarin aangegeven wordt dat de bij de bijzondere bijstand ingebrachte kosten 'medisch noodzakelijk waren/zijn'. Zodra de aard van de behandeling of de ingreep wordt genoemd, is er in feite al sprake van medische informatie, die onder het medisch beroepsgeheim valt en die niet in de gewone registratiesystemen van de gemeente mag worden opgenomen.

Ontstaanswijze van gezondheidsproblemen

Met name in voorbeeld 4 wordt ingegaan op de oorzaken van ziekteprocessen (in dit geval van het gebit).

De Adviesraad wijst erop dat een uitgangspunt van ons zorgverzekeringssysteem is dat de mate waarin de patiënt 'schuld' heeft aan het ontstaan van gezondheidsprobleem niet wordt meegenomen in de beslissing over het wel of niet vergoed krijgen van zorgkosten. Dit is een principiële en democratische gekozen uitgangspunt. Zoals ook bij andere voorbeelden verwezen wordt naar de leidende rol van de Rijksoverheid, moet dat volgens ons ook hier gebeuren. Een lokale overheid kan niet van dit uitgangspunt afwijken. De ontstaanswijze van een

gezondheidsprobleem of handicap mag dus op geen enkele wijze meegenomen worden in een regeling zo als deze. Los daarvan is een ambtenaar niet gekwalificeerd om een uitspraak te doen over de oorzaak van een gezondheidsprobleem en de eventuele schuld van de patiënt aan dat probleem.

Vergoeding afhankelijk van arbeidssituatie of -perspectief

In voorbeeld 4 is er ons inziens sprake van ongeoorloofde discriminatie door de werkgever. Een werkgever mag aan een (aanstaand) werknemer geen eisen stellen met betrekking tot een voor het werk niet relevante handicap, ziekte of cosmetische situatie. Een overheidsinstantie mag er niet aan meewerken dat zo wordt gehandeld. Dat bij het toekennen van de bijzondere bijstand voor medische kosten het hier genoemde element wordt meegenomen, is naar onze mening dan ook niet toelaatbaar. Als bepaalde kosten worden vergoed uit de bijzondere bijstand, dan heeft iedereen in een vergelijkbare medische en financiële situatie daar recht op.

Dat wil zeggen dat als bijvoorbeeld een slecht gebit de mogelijkheden voor werk of activering verkleint of bijdraagt aan sociaal isolement de bijzondere bijstand naar het oordeel van de adviesraad een rol kan spelen om het gebitsprobleem te verhelpen.

Voorlichting aan inwoners

Zoals eerder gezegd, is er sprake van een complexe regeling. Ook als de beleidsregel een andere vorm krijgt, zal dit zo blijven. Dit vraagt volgens ons om een uitgebreide en heldere uitleg aan de inwoner, zowel in gedrukte vorm als op de website.

Voor de bijzondere bijstand geldt dat duidelijker vermeld kan worden dat deze vorm van bijstand ook aangevraagd kan worden als men niet een bijstandsuitkering ontvangt.

De adviesraad plaatst kanttekeningen bij de vindbaarheid van regels voor de bijzondere bijstand op de website van de gemeente. Via de zoekbalk op de openingpagina kom je bij de juiste pagina van IJsselgemeenten waar informatie wordt gegeven over de bijzondere bijstand en het aanvragen daarvan.

Zelf zoeken via de openingpagina van de gemeentelijke website is een stuk ingewikkelder: Eerst 'In Zuidplas', dan 'Werk en Inkomen', dan 'Inkomen' en vervolgens 'Bijzondere Bijstand'. De adviesraad vindt 'In Zuidplas' niet een voor de hand liggende button voor hulp aan inwoners van de gemeente.

De adviesraad meent dat hulp aan burgers via Werk en Inkomen, Wmo en Jeugd wel een eigen gekleurde button op de startpagina van de gemeentelijke website verdient.

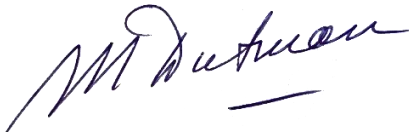
Daarbij verzoekt de adviesraad het college met klem om alle regelgeving met betrekking tot de bijzondere bijstand (beleidsregels en toelichting) makkelijk vindbaar te maken op de website van de gemeente en dat op korte termijn te realiseren. Daarbij dient duidelijk te zijn dat men bijzondere bijstand ook kan aanvragen als men niet een bijstandsuitkering ontvangt.

Tenslotte is nog een vraag van onze kant hoe de omschrijvingen op de website zich verhouden tot de beleidsregels zoals gepubliceerd op overheid.nl. Hebben de teksten op de website van de gemeente ook een juridische betekenis? Is er een disclaimer die verwijst naar het primaat van de officiële beleidsregels? Maakt het voor de juridische waarde uit of een beleidsregel gepubliceerd is op de website

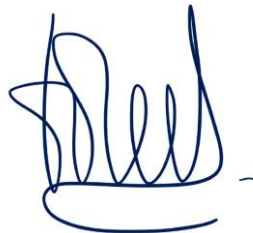
van IJsselgemeenten, op de website van de gemeente en/of op de website overheid.nl?

Een concept van dit advies is besproken tijdens de vergadering van de adviesraad op 21 oktober. Het advies is vervolgens na een schriftelijke consultatie van de leden vastgesteld op 7 november 2019.

De adviesraad is gaarne bereid dit advies toe te lichten.

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'M Dutman', with a horizontal line underneath.

Machteld Dutman
Voorzitter

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Hans van der Meer', with a horizontal line underneath.

Hans van der Meer
Secretaris